

a miniszteri hivatalnokok beosztása a körzetek szerint történik, minék következtében mindegyik hivatalnok kiválóan ismeri a maga körzetét és annak viszonyait.

Fokról-fokra haladunk végig a szerzővel az elsőfokú, másodfokú és fejsőfokú oktatás szervezetein. Az elsőfokú iskolák esetében közölt megállapítás különösen tanulságosnak látszik, hogy t. i. mióta az 1902-es törvény a társadalmi szervnek, a helyi nevelésügyi hatóságoknak olyan nagy hatáskört biztosított, az elemi iskolák nagy fejlődésnek indultak. (Természetesen ehhez nemcsak a hatáskör volt szükséges, hanem a közületek magas közműveltsége, mely magas művelődési igényeket támasztott.) A másodfokú iskolákról szólva, megemlíti az ösztöndíjas helyek rendszerét, amiben újra szemlélhetjük az előbb említett angol hajlékonyságot; azt a törekvést, hogy az adminisztrációs gépezet a való helyzetekhez, az élet sokféle formájához alkalmazkodjék. Azt látjuk ugyanis, hogy az ösztöndíjas, illetve „free“ (ingyenes) helyeknek tanulmányi előmenetel szerint kiválasztott ösztöndíjasai közül, csak az egészen szegények nem fizetnek tandíjat valóban, a többieknek, a tehetősebbeknek, anyagi körülményeik szerint mégis kell tandíjat fizetniök. Az ingyenesség voltaképpen a kiválasztottak közül csak a szegényekre érvényes, a tehetősebbeknek meg kell elégedniök a dicsőséggel. A ki nem választottak azután természetesen a megállapított tandíjat fizetik anyagi helyzetre való tekintet nélkül. (Természetesen az elemi oktatás ingyenes, ez csak másodfokú iskolákra érvényes.) Az eljárásnak ilyen plaszticitását és a szabályoknak mégis feltétlenül kötelező érvényét talán máshol meg sem találhatjuk, mint az angoloknál.

A felsőfoku intézmények tárgyalásánál vázolja ezeknek az állammal való kapcsolatát, mely abban áll, hogy bizonyos szolgáltatásokat (pl. tanárképzés, felnőttek oktatása) az egyetem szerződés szerint és díjazás ellenében ellát. Érdekes, hogy nem közöl különösebb ismertetéseket az angol felsőbb tízezrek hírneves intézményeiről, a a Public School-okról és pedig valószínűen azért, mert bár ezek az angol nevelő szellemet és felfogást illetően jellemzőek, a nagy angol nevelésügyi szervezetben, mint iskolafajta, nincsenek képviselve nagy tömegben.

Szól még a tanító- és tanárképzésről, az felnőttek oktatásáról, az iskolai orvosi intézményről. Ezek közül az első ismét csak a már előbb is tapasztalt nagy változatoságot mutatja: a tanítóképzés rendszere ugyan állandósult az utóbbi időkben, de még most is nagyon különféle helyekről származó igen különböző oklevelekkel lehet pályázni és működni. E változatoságot maga a szerző is említi, de hozzáfűzi, hogy az nem összeférhetetlen a cél és szolgálat egységével.

A könyv mindenben a ma érvényben lévő állapotokat adja; a megjelenése óta eltelt egy-két év éppen csak egy dologban hozott változást: az eddig a 14 éves korig tartott iskolakötelezettséget az idén 15 évig terjesztették ki.

Baranyai Erzsébet.

Pintér Jenő, A budapesti tankerület évkönyve az 1936—1937. iskolai évről.
Budapest 1936. 138 l.

Az értékes és tanulságos anyagot tartalmazó *Évkönyv* tanügyi igazgatásunk újjászervezésének természetes következményeként az eddigieknél nagyobb terjedelemben és gazdagabb tartalomban jelent meg. Pontos és megbízható adatokat kapunk benne a budapesti tankerületi kir. főigazgatóság területén működő minden fajú iskoláról, azok tanügyi személyzetéről és tanulóiról.

A tankerület területén levő iskolákról szóló adatszerű beszámoló a főváros tanügyi intézményeinek hiánytalanul teljes képe. Nemcsak azok az iskolák vannak

benne felsorolva, amelyek a főigazgatóság alá rendelték, vagy a főigazgató által látogatandók, hanem külön csoportban azok a tanintézetek és tanfolyamok is, amelyek a főigazgatósággal semmiféle kapcsolatban nem állanak.

Ezt a képet nemcsak a Budapestre vonatkozó statisztikai adatok egészítik ki, hanem azok a történeti visszapillantások is, amelyek részben a magyar közoktatásügy fejlődésének fontosabb adatait, részben a budapesti tankerület történetét, majd pedig annak újjászervezésére vonatkozó fontosabb rendelkezéseket közlik. Ide tartozik az országos középiskolai versenyekről szóló beszámoló is.

A főigazgatóság történeti életének egyik fontos szakaszát világítja meg az az arckép is, amelyet maga a mű összeállítója rajzol hivatali elődjéről, a 90 éves korában elhunyt Erődi-Harrach Béláról, aki (1892—1919) 26 évig állott a budapesti tankerület élén. A meglehangú megemlékezéssel kapcsolatos életrajz s annak bibliográfiai adatai forrásértékűek.

Az Évkönyv utolsó, inkább hivatalos része különösen az iskolák igazgatóságának megkönnyítése szempontjából fontos: pontos és kimerítő határidő naplókat ad külön összeállításban minden iskolafaj részére.

tb.

LAPSZEMLE

Zeitschrift für pädagogische Psychologie und Jugendkunde.

37. évf. 1936.

1. *Weimer, Hermann: Die Bedeutung der Entwicklungspsychologie für das Verständnis von Falschleistungen.* (129—136). A fejlődéslélektan rámutatott arra, hogy a gyermeket ne mint kis felnőttet tekintsük, hanem felismerjük azokat a minőségi különbségeket, melyek a gyermeket éppen a felnőttől megkülönböztetően jellemzik s a gyermeket sajátosan gyermekké teszik. Ebből a meggyőződésből fakad az is, hogy a gyermeket más szemszögből kell megítélni s annak mindenirányú tevékenységét s teljesítményét más szempontból kiindulva kell elbírálni. A pszichológia a gyermekkel szemben való ezen új irányú beállítódása teszi szükségessé azt, hogy többek között a gyermeki teljesítmények megítélése területén is a „hiba“ és „tévedés“ (Fehler és Irrtum) fogalmait és kifejezéseit egymástól élesen elhatároljuk. A „hiba“ feltételezi azt, hogy a „helyes“ a hibázó előtt ismeretes volt s éppen ezt az ismert helyeset hibázta el. Éppen ezért a hibázó hibájáért felelősségre vonható. A „tévedés“-nél maga a helyes belátás hiányzik s így a helyes eredmény már eleve lehetetlen. A fejlődéslélektan által kikutatott, a fejlődő gyermeki lélek egyes fázisaiban egymásután fellépő sajátosságok: a gyermek antropomorf világszemlélete, túltengő fantáziája, a gyermeki lélek globalitásából, egészszgerkezetéből fakadó hiányok, melyek lehetetlenné teszik, hogy a gyermek a részletet is felismerje, a konkrét gondolkodásmód, mely számára minden absztrakt dolog természetétől fogva idegen stb. — ezek mind érthetővé teszik számunkra azt, hogy a gyermek mindenfajta tevékenységében igen gyakran tévjesítményekkel állunk szemben. A szerző elméleti fejtegetései a pedagógia minden területén megfontolást érdemelnek s e kérdések a gyakorlatban is mindinkább előtérbe nyomulnak. Ide tartozik a sz. szerint a dolgozatok elbírálásának és korrigálásának problémája is.